XIV. évfolyam. Budapest, 1924 december 15. 13. szá

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Félévre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben | Megjelenik havonta kétszer | SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAT. Budapest, I., Országház-utca 30.

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irta: STRIGONIUS.

(Vége.)

Ezek, hogy a létfentartásukhoz szükséges eszközöket beszerezhessék, természetesen koldulnak, lopnak, csalnak, nem ritkán rabolnak. A közbiztonságnak tehát állandóan veszélyeztetői, akik — mint ilyenek — az őrskörletben nem tűrhetők.

A csendőr sohse áltassa magát abban, hogy egyes gyanus csavargó egyének üldözése azon a címen, hogy „hisz ezek nem is olyan veszélyesek", elkézhető, mert a tapasztalat már eléggé igazolta, hogy a csavargókból lesznek az útonállók, rablók, akiknek ártalmatlanná tétele aztán sokszor valóban igen nagy fáradságba kerül, holott azonnali erélyes, gondos, előrelátó kezelésük alig számba jöhető erőt vett volna igénybe.

A csendőr tehát őrskörletében egy ilyen egyéni találván, ne menjen el mellette szó nélkül, igazoltassa és győződjék meg arról, hogy munkabíró-e és mióta, miért nincs munkában. Ha úgy találja, hogy a csavargáson talált egyén semminemű igyekezetet nem fejt ki arra nézve, hogy tisztességes munkával keresheszse meg kenyerét, úgy éljen a Szolg. Út. 117. §. VI. *e)*, illetőleg IX. *b)* pontjaiban lefektetett jogaival, a csavargót, mint a közbiztonságra veszélyeset, okvetlen fogja el, illetve vezesse elő.

Ad. 8. Az eddig tárgyalt egyének mind eltörpülnek a cigány ösztönös ravaszsága, cselszövő fondorlata, durva, erőszakos, sőt állati kegyetlensége mellett. Ki ne emlékeznék a dánosi véres tragédiára, mikor 1908. év nyarának egyik éjszakáján a kóbor cigányok az útszéli csárda gazdáját családjával egyetemben a legembertelenebb módon lemészárolták.

Nem lesz talán érdektelen, ha e felettébb veszedelmes fajzattal egy kissé bővebben foglalkozom.

Amilyen sötét a cigánynak képe, olyan sötét a multja is. Az egész világ ismeri őket s mégsem ismeri senki. A cigánykérdéssel, ezzel a szociális, gazdasági, rendészeti és társadalmi szempontokból egyaránt fontos problémával tudósok, írók, a l lönböző országok kormányai már igen sokat fo lalkoztak, de nem sok eredménnyel.

A cigány keleti nép, az bizonyos. Erre v testének csokoládészíne és mérhetetlen lustasá mint ez a keleti népeknél is fellelhető általáb Igazat még véletlenül sem mond, víg, tréf mókakedvelő, miben már eltér keleti rokonait Félénk, mint a nyúl és egyáltalán nem kitar mi megint keleti jellegre vall. Ha mesterséget i nem megy tovább a patkószegesinálásnál, az ü foltozásnál, teknővájásnál, no meg a lócsiszársá nál. De e mesterségeket sem űzi szivesen, dolc kerülő, renyhe, lusta élete folytán legszivesebb lopásokból élősködik.

A cigány zsarnok a gyengébbel és rabszolg az erősebbel szemben. Igen kegyetlen, hirtel haragú. Ha elfogja az indulat, képes lábánál fo kapott kis gyermekével haragosára sujtani.

A cigányok felettébb babonásak és kedvel a titokzatosságnak. Kártyából a közelgő szere esét kivetni, tenyérből a jövendőt megjósol senki sem tudja jobban, mint ők. Ők a világ sz guldó brahminjai, kik a kúttfők nyomán még a 2 században is a hindu társadalom legmegvetettel osztályába tartoztak. Hazájuk tehát nem Egyi tom, hanem India, soha sem voltak ők — mi avval dicsekesznek — a Fáraók kedvelt nép vagy pláne éppen leszármazói, hanem az indus megvetett rabszolgái. Zagyva beszédjük is legi kább megegyezik az Indiában divó tájnyelvekk táneuk pedig jóformán ugyanaz, amelyet India ban egyes hegyvidéki bajadérok mai napig lejtenek.

Európában körülbelül 1414-ben kezdtek mu tatkozni. Hazánkban a tatárjárás idejében jelen keztek először. Eleinte szivesen fogadták őke Behizelgő, alázatos modorukkal, éles eszükk mindenütt megkedveltették magukat. Nemcsa védelemben, hanem kiváltságokban, kedvezm nyekben is részesültek. Hazánkban Zsigmond k rály, Mária Terézia és II. József dédelgették ki lönösen a cigányokat, kik éltek is a nem remé kegyekkel, minden törvényt, társadalmi rend negligálva, kóboroltak hegyen-völgyön, nagy v szélyére és rémületére a tanyavilágnak és jámbor városoknak. Vakmerőségük nem ismer határt, 1782-ben már rablásokkal és gyilkosságok kal vádolták őket, azért Hont megyében egy elfo gott rabló cigánykaraván mind a 45 tagját irga lom nélkül kivégezték.

De külföldön még sokkal szigorúbban léptei fel ellenük.

Igy I. Frigyes Vilmos elrendelte, hogy a

országban talált és 18 évet betöltött minden cigány felakasztassék.

1565-ben Franciaország törvényt hozott a cigányok kiirtásáról. Ezt a törvényt kimélet nélkül végre is hajtották s az ott lakó cigányoknak csak egy kis száma menekült meg.

Reuss hercegség elrendelte, hogy a területén élő összes cigányokat agyon kell lőni.

Németország enyhébb módját választotta a cigányoktól való megszabadulásnak. Kimondotta, hogy minden cigány haját tövig le kell nyírni. A cigányok dehogy váltak volna meg legszebb díszük és ékességüktől: hosszú, fürtös hajuktól. Ész nélkül menekültek az országból.

Ám mindhiába a nagy szigornak, a rájok szabott törvényeknek, határról-határra, megyéről-megyére meztelen rajkóikkal, rogyadozó szekerükkel és kócos gebéikkel ma is éppen úgy vándorolnak a cigányok, mint a tatárjárás idején.

A cigányok általában 3 kategóriára oszlanak:

a) állandóan letelepedett,

b) huzamosabb ideig egy helyben tartózkodó, végül

c) vándorcigányok.

Ad a) Állandóan letelepedett cigányoknak azok tekinthetők, akik állandó, rendes tartózkodási hellyel bírnak. Jóformán minden falunak vannak ilyen letelepedett cigányai, akik a falu végén sárból vert kunyhóban vagy sátor alatt laknak. Ki ne ismerné a szurtos, pákosztos fajzatot? Kóbor rokonaiktól csak annyiban különböznek, hogy a tavasz szellője, ha meg is viszketi talpukat, csak a faluban és vidékén való járásra-kelésre ösztökéli, do országszerte már nem kóborolnak.

Jó reájuk vigyázni, mert szerfelett enyveskezűek, malacnak, csirkének lelkes pártfogói. Jövendőt is mondanak, bájitalt is adnak, ez alatt kinézik a háznál, ami könnyen elmozdítható. Védekezés ellenük nehéz, mert a nép hajlik a misztícizmus felé, szivesen jósoltat magának és hűtlen szerelmesét nem egy parasztleány igyekezett már a ráncosképű cigánybanya kotyvaléka segélyével visszaszerezni. Mindenki tudja, hogy a jövőbe való betekintésnek, a csapodár Andris szive visszafordításának drága kolbász, sonka, szalonna, zsír stb. eltünése az ára, de hiába, a nép nem okul, a cigány orákulumok mainap is virágzó iparágak.

Aztán a cigányok közt a szolidaritás példás. Üldözött társaiknak menhelyet adni, azokat el nem árulni, rejtegetni a cigánybecsület első paragrafusa. Áruló a cigányok között ritka, mint a fehér holló.

Ezért kell a csendőrnek őrskörlete cigányait megismerni, mindig számon tartani, útjaikat szemmel kisérni, gyakorta ellenőrizni, jártukat-keltüket számonkérni, szóval a káros kihatású cselekmények elkövetésében, de már előkészítésében is megakadályozni.

Ad b) Huzamosabb ideig egy helyben tartózkodó cigányok azok, akik bizonyos foglalkozás (teknővájás, szita- és fakanálkészítés) végett hetekig, hónapokig egy helyben laknak. Ezek dolgosabbak, vallásosabbak és becsületesebbek, mint dologtalan és kóborló társaik. De a fajta ugyanaz, ha alkalom kinálkozik, bizony ez sem tagadja meg magát, elemeli, ami a kezeügyébe kerül és oltalmazója lesz üldözött, menekülő véreinek.

Megismerésükre és felügyelet alatt tartásukra az *ad a)* pont alatt mondottak szintén mérvadók.

Ad c) Vándorcigányok azok, akik családostól sátorostól, kocsistól-lovastól faluról-falura kóborolnak. A közbiztonságra ezek a legveszedelmesebbek.

A vándorcigányok jellegzetessége, hogy törzsszervezetben élnek, melynek élén a *vajda* áll. Az ősi nomád élet hagyománya ez. A törzsszervezetnek meghatározott szabályai vannak, amelynek minden tag föltétlenül engedelmeskedni tartozik. Aki az engedelmességet megtagadja, azt a szervezetből kizárják. Az ilyen kizárt kóborcigány aztán cigánytörvényen kívül álló egyénnek tekintetik, bármely cigány, mint a kóbor ebet büntetlenül leütheti. Ezek a semmit sem reszkirozó cigányok azután az élet- és vagyonbiztonság legmerészebb és legelszántabb veszedelmei.

A vajda a karaván nemcsak birája, hanem, mint sokat tapasztalt lókötő, vezetője is. Megállapítja, mely vidék a legjobb, a legkiadósabb, melyet felkeresni érdemes. A karaván tehát felszedi sátorfáját és sokszor napi járóföldeket bekocognak, amíg egy falu alatt sátrat ütnek. Míg a férfiak a bársonyos füvön hasalnak, addig asszonyaik ellepik a falut, bekukkannak minden jobb kinézésű házba és pitvarába, hiába űzik, zavarják őket, ők mindenáron jövendőt szeretnének mondani. Nem is mozdulnak addig, míg el nem végezték a terepszemlét s el nem emelték, ami könnyen elemelhető volt. A zsákmánnyal és jó hírekkel aztán visszamennek a vajdához, aki kiosztja a szerepeket és még azon éjszakán lába kél a faluban mindennek, ami elmozdítható.

Nyáron a kóborcigány nem oly veszedelmes, mint kora tavasszal vagy késő ősszel, de különösen télen, mert nyáron elég élelmet talál. Ezen évszakban inkább a kerteket és szántóföldeket fosztogatják és kisebb alkalmi lopásokat követnek el, de a zord tél már nagyobb lopásokra, rablásokra, sőt gyilkosságokra is készteti őket.

A bandák egymást kölcsönösen támogatják, a bűnjelek elrejtésében és a nyomok eltüntetésében egymásnak segítő társai. Lopott jószág tünményes gyorsasággal kerül egyik bandától a másikhoz, csendőr legyen a talpán, aki egy cigány által elkötött lovat nyomon tud követni.

Sok mindent fel lehetne még hozni e kárhozatos fajzat jellemzéséül, de ennyiből is láthatja a csendőr, hogy a cigánynál a közbiztonságnak nagyobb veszedelme és nehezebben leküzdhető ellensége nincsen.

A túlzott és fokozottabb éberség annyira egy szokásos bűntettessel szemben sem indokolt, mint éppen a cigánynál, éljen is a csendőr vele szemben a II. Szolgálati Utasítás 27. §. 12. pont, 36. §. *c)*, (ha súlyos bűntettel terheltetik és melyik kóborcigány nem terhelhető azzal!?), a 66. §. 4. pont, továbbá a 117. §. *c)* és *f)*, a 120. §. *d)* pontjaiban körvonalazott jogaival, legyen tájékozva mindig az őrskörletén keresztülhúzó és vagy éppen abban lesátorozott karavánokról, azokat állandóan üzze, hajtsa, körletében egy pillanatig se tűrje, mert ha a cigány az ő csodálatos szimatával valamely őrs részéről az erélytelenség, közömbösség, engedékenység és lanyhaság legkisebb jelét is megérzi, ott hihetetlen gyorsan és feltünő nagy

számban elszaporodik és a vidék Istenostorává, rémévé válik.

Ad 9. Ezen pont alatt foglalt személyek egyéniségével, veszélyes voltukkal és megismerésük, valamint állandó és szoros felügyelet alatt tartásuk szükséges voltával az I. 7. pont alatt már részletesebben foglalkoztam.

Ad 10. Vadorzók alatt oly egyéneket értünk, akiknek sem vadászjegyük, sem vadászterületük nincsen és fegyverrel kezükben mégis vadásznak. Ezek rendszerint igen ravasz, elszánt, merész, fegyverrel kitünően bánni tudó emberek, kik vadászszenvedélyük kielégítése és a lelőtt zsákmány megtartása okából az emberöléstől sem riadnak vissza. Ha visszapillantunk a csendőrség történetére, nem egy, a vadorzók és csendőrök között lefolyt véres tragédiára bukkanunk, melynek bizony több esetben a csendőrök voltak az áldozatai.

Legtöbbnyire a sűrű erdők csendjében éli napjait a vadorzó. Meghúzza magát egy terebélyes bokor vagy fa tövében és addig vár kifogyhatatlan türelemmel, míg a várt vad elő nem kerül, mit aztán biztos lövéssel lepuffant.

A vadorzó az összeütközést a csendőrrel nem keresi, sőt — érthető okokból — bújik előle, de ha a csendőr leshelyén véletlenül reája bukkan, vagy ha a csendőr elől már menekülni nem tud, úgy — különösen a nemes vadra vadászó — ritkán adja meg magát, harcra kél az üldözővel s a vesztes rendszerint ez utóbbi.

A vadorzó tehát nemcsak a vadállomány irgalmatlan és válogatás nélküli pusztítója, az államkincstár megkárosítója, de a törvény őreinek állandó halálos veszedelme is.

Hegyes, erdős vidékeken biztosan, de másutt is található vadorzó. Nem könnyű őket megismerni, létükről biztos tudomást szerezni. Szigorú üldöztetésük, miben a vadásztulajdonosaknak, erdészeknek és erdőkerülőknek nem kis részük van és a reájuk váró súlyos büntetés igen óvatossá teszi őket.

Utjaiknak, fegyvereik rejtekhelyeinek gyanu alá nem eső egyénekkel való kikémleltetése, vadcsapásokon, alkalmas helyeken lesállások tartása, a rajtaütés hozhatnak csak eredményt.

A csendőr már saját biztonsága érdekében is, mindenesetre igyekezzék őket leleplezni és ártalmatlanná tenni, de megezáltal sok kellemetlen panasznak és az őrs működését illetőleg sok boszszantó bírálgatásnak veszi elejét.

Egyébként a vadorzók veszélytelen emberek, a közbiztonságra káros befolyással más tekintetben abszolute nincsenek.

Pásztorok közismert egyéniségek. A vagyonbiztonságra már többé-kevésbbé veszélyesek, mert mint az ad 1. 6. és 9. pont alatt tárgyaltam, előfordulhat, hogy orgazdákként, idegen lopott jószágok és üldözött egyének rejtegetőiként szerepelhetnek.

Név, személy és jellem szerinti megismerésük valamint a nyájak pásztorkönyv szerinti időközi ellenőrzése is igen fontos, miért el is van rendelve, hogy az őrsökön a pásztorok a jegyzékkönyvecskékben névszerint nyilvántartassanak és röviden jellemeztessenek.

Általános személyi ismeretek.

A csendőrnek általában tudnia kell, hogy milyen az őrskörlet lakosságának jelleme és társadalmi magatartása, pl. munkás, szorgalmas, józan életű, takarékos, egyszerű, vagyonos, törvénytisztelő, rest, hanyag, iszákos, tékozló, fényűző, elszegényedett, vagyon elleni cselekményekre, kicsapongásokra, vérengzésre hajlamos stb.

Általában tudni kell, hogy nemzetiségi vidékeken milyen nemzetiségekre oszlik a lakosság, pl. magyar, német, szerb, oláh stb. és melyik van túlsúlyban?

A II/1—10. pontok alatt felsoroltakon kívül eső lakosságra nézve, mint amely a közbiztonságra — feltehetőleg — sem előnyös, sem káros befolyást nem gyakorol, elégséges, ha a csendőr csak általános ismereteket szerez.

Ezzel aztán a személyi ismeretekkel is végeztem. Itt is sok mindenről lehetne még értekezni, de úgy érzem, már is eleget irtam ahhoz, amennyi ebből a szempontból is a csendőr szolgálata sikeres ellátásához szükséges.

A két — nézetem szerint — a kivánalmaknak elegendő részletességgel tárgyalt ismeret egymással párosulva a csendőrnek annyi tudást mindenesetre eredményez, hogy azok birtokában magát méltán és joggal jó csendőrnek tarthatja.

Hogy már most a helyi és személyi ismereteket miként lehet megszerezni, arra szabály igazán fel nem állítható. Ha azokra nem törekszünk, ha azok iránt nem érdeklődünk, ha nem látunk és hallunk, nincs megfigyelésünk, a körülöttünk folyó életben létező dolgokhoz nincs gyakorlati érzékünk, tettekből a személyekre és viszont következtetni nem tudunk, úgy e nélkülözhetetlen ismereteket legalább teljes, illetőleg hasznot hajtó mértékben megszerezni sohasem fogjuk.

A csendőr tanuljon az élettől, mert annak dolgozik. Élje bele magát annak ezer változatába, mert a csendőri szolgálat magában öleli fel az egész való életet és annak minden jelenségét. És ezzel a helyi és személyi ismeretek megszerzésének lehetősége már is adva van.

—•—

Emlékezés.

(Vége.)

Irányi Dániel: T. képviselőház! (Halljuk!) Nem tartozom azokhoz, akik a régi megyéért annak számos kinövéseivel együtt rajonganak; nem azokhoz sem, kik a mostani megyei közigazgatást és különösen a közbiztonsági állapotokat netán dicsérni hajlandók.

Ismerem annak is, ezeknek is számos hiányát; ismerem és elismerem azokat, de egyuttal azt gondolom, hogy mindezen hiányok orvosolhatók anélkül, hogy a közbiztonsági szolgálat közvetlenül a kormány kezébe tétetnék le és igy a megyék egy ujabb jogtól fosztassanak meg. Ki fog ez tünni t. Ház, ha megvizsgáljuk közelebbről az okokat, melyek miatt a közbiztonsági szolgálat úgy, amint van, minket ki nem elégít. Ezen okok véleményem szerint négy fő pontban foglalhatók össze.

Mint már Szederkényi Nándor t. képviselőtársam említette, a mi közbiztonsági személyzetünk elégtelen; elégtelen a városokban, magában a fővárosban is; elégtelen a vidéken, kivált az alföldön, ahol a községeknek egymástól való távolsága miatt — valljuk meg öszin-

tén — talán a népnek szilaj természete folytán is a közbiztonság fenntartása nehézségekkel jár. Mert közbevetőleg legyen mondva, ha Erdélyben a közbiztonság jobb lábon áll, mint Magyarországon, ne méltóztassanak az erdélyi képviselő urak az alföldön létező közbiztonsági állapotokat az egész Magyarországra kiterjeszteni. A felső vidéken, a Kárpátok alján, azt gondolom, hogy a népnek szelid erkölcsei miatt a közbiztonság nem kevésbé jó, mint Erdély bércei között. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A t. képviselő úr, aki e részben először szólalt fel, panaszt emelt a belügyminister ellen a miatt, hogy valahányszor a megyék a közbiztonsági személyzet szaporitása iránt folyamodtak, mindannyiszor elutasíttattak. Ha a közbiztonsági személyzet a kellő számra emeltetik, akkor azt hiszem, hogy sok panasz, amely most emeltetik, el fog enyészni.

A másik ok, amely miatt a közbiztonság tökéletlen, a személyzetnek tudatlansága, kötelességeinek nem ismerése. És ezen nem fogunk csodálkozni, ha meggondoljuk egyrészt azt, mi módon alakíttatik, mi módon toboroztatik a pandur személyzet, ha másrészt nem hagyjuk figyelem nélkül azon csekély fizetést, amelyet a pandurok húznak. Oly csekély ezen fizetés, hogy mindenki, aki kenyerét másutt megkeresheti, igen szívesen mellőzi a pandur szolgálatot és amint módját ejtheti, elhagyja azt.

Már évekkel ezelőtt bátor voltam figyelmeztetni a t. minister urat arra, hogy a mi közbiztonsági személyzetünk a maga kötelességét nem ismeri; figyelmeztettem különösen azon intézkedésre, amely Olaszországban és tudtommal más államokban is létezik, amely szerint t. i. a csendőrség és egyáltalában véve a közrendészeti személyzet bizonyos szakszerű oktatásban részesül, mielőtt szolgálatra bocsáttatik. Ha nem csalódom Olaszországban 6 hónapi tanfolyamon kell keresztül menniök a csendőröknek, akiket carabinierinek neveznek, mondom 6 hónapi tanfolyamon kell keresztül menniök, mielőtt szolgálatra alkalmaztatnak. Ezen tanfolyam magában foglalja egyrészt a büntető törvényeknek és bűnvádi eljárásnak lényeges §§-ait, másrészt mindazon tudnivalókat, amiket a csendőrtől megkivánnak. Ha tehát minálunk is előleges oktatásban részesíttetnék a csendőri személyzet, azt gondolom, sokkal kevesebb panaszra szolgáltatna okot, mint amennyire eddigelé volt alkalom.

További oka azon elégedetlenségnek, amely a közbiztonság terén országszerte nyilatkozik, a pandurok megbízhatatlansága. Ez a megbízhatatlanság kétféle irányban nyilvánul, amennyiben t. i. fájdalom, nem mindenkor becsületes, nem mindenkor megvesztegethetetlen egyének azok, akikre a közrend fenntartása bizatik, másrészt nem mindenkor oly ügybuzgók, oly bátrak, oly elszántak, hogy ha kell, életüket is kockáztassák a közrend fenntartásáért. De ez megint onnan ered, mert a rossz fizetés miatt nincs elég választék, hogy csak mindenképen tisztességes, mindenképen megbízható egyének szereztessenek a közbiztonsági szolgálatra. Ha, amit én is helyeslek, oly intézkedés tétetik, hogy csendőrnek csak régi kiszolgált s oly katonák alkalmaztassanak, kik a zászló alatt magokat példásan viselték, olyanok, kik magukat az ellenség előtt bátorságuk által kitüntették, akkor azt hiszem, hogy azon bajnak, melyet az imént jeleztem, szintén eleje fog vétetni.

Végre a negyedik ok, mely miatt közbiztonságunk és annak szolgálata gyarlónak nevezhető, a pandurlegénység laza fegyelme. Ezt elismerem s ennek megváltoztatását óhajtom. De azt gondolom, hogy ha szigorú, valóban katonai fegyelmet hozunk is be, amint én kivánom, a megyei csendőrség testületébe, azért nem szükséges, hogy azt a megyék kezéből kiragadjuk. Ha a megyei főcsendbiztos és a járási csendbiztosok kiszolgált, becsületes és bátor tisztekből vétetnek, ha az altisztek és csendlegények kiszolgált és magukat a zászló alatt derekasan viselt altisztek és közlegényekből toboroztatnak, akkor a fegyelmet könnyü lesz fenntartani és akkor azon panaszokat, melyek a fegyelmetlenségből erednek, szintén el lehet távolítani. Ezek azon okok, melyek miatt a mostani közbiztonság ellen méltán panaszkodhatunk, de ezek egyszersmind azon módok, melyek által ez állapotokon segíteni lehet, anélkül, hogy a közbiztonsági szolgálatot a megyék vagy törvényhatóságok kezéből kiragadnók. (Úgy van! a szélső balon.)

T. Ház! Mióta az u. n. alkotmány — önök igy nevezik, és nem ismerem el annak — helyreállittatott, azóta a kormány és az azt pártoló többség azon intézményt, melyet még a 48-iki törvény is az alkotmány bástyájának nevezett, egymásután sarkaikból kiforgatni igyekszik, egyik bástyát a másik után lerontja. Most is egyik hasonló bástyát, a megyéknek azon jogát, hogy a közbiztonság felett őrködjenek, alá akarják ásni. Lejtőre léptek, uraim, melyen végzetszerüen lejebb és lejebb haladnak. Ez a nehézségi törvénynek következménye. Állapodjanak meg uraim, nehogy jöjjön idő, midőn nem csak mi, hanem önök is bánni legyenek kénytelenek a pillanatot, melyben azon biztosítékoktól fosztották meg a magyar alkotmányt, melyre annak a multban szüksége volt és a jövőben szüksége lehet. (Tetszés a szélső balon!) Én nem akarom e térre önöket követni, meg lévén győződve, hogy a megyei intézményt, megtisztítva a fattyú hajtásoktól, a mai kornak követelményeivel meg lehet egyeztetni. Nem akarom t. Ház, a kinövésekkel együtt a törzset is levágni; nem akarom a vízzel, amelyben fürösztöttük, a gyermeket is kiönteni. Ennélfogva kijelentem, hogy a jelen törvényjavaslatot a tárgyalás alapjául nem fogadom el. De miután óhajtom, hogy a közbiztonsági szolgálat rendeztessék és javíttassék, arra kérem fel a t. Házat, hogy a következő ellenindítványt elfogadni méltóztassék. (Halljuk! Halljuk!)

„A képviselőház a jelen törvényjavaslat mellőzésével oda utasítja a belügyministert, hogy a közbiztonsági szolgálat rendezése iránt a törvényhatóságok önkormányzati jogainak fenntartása alapján törvényjavaslatot terjesszen elő”.

Szilágyi Dezső: Nem gondolom, t. Ház, hogy a fennforgó törvényjavaslattal úgy, amint azt előttem szólt képviselőtársam hiszi, az alkotmánynak egyik biztosítéka nem leromboltatnék, de csak meg is ingattatnék. Nem gondolom azt sem, hogy a rendőri hatalomnak a törvényhatóságok kezébe letéteményezett része ezen törvényjavaslattal csorbát szenvedjen, mert nem arról van szó, hogy a törvényhatóságok azon hatásköre, miszerint rendőri tilalmakat és szabályokat bocsáthatnak ki és a rendészet különböző ágaiban határozatokat hozhatnak, tőlük elvétessék és az állam kezében összpontosíttassék, hanem egyszerüen arról van szó, hogy a foganatosító közegek, tehát azon közegek, amelyek a közbiztonság körében felmerülő foganatosító teendőket végzik, államivá tétetvén, egy hatásosabb szervezetbe egyesíttessenek. Tehát míg a törvényhatóságok kezében a rendelkezési jog megmarad és a rendőri hatalom gyakorlatának az a része, amely nálunk jelenleg meg van, tovább is meghagyatik, addig a törvényhatóságok jogkörének csorbításáról szólni nem lehet. De mi itt a kérdés? Nézetem szerint ez abban összpontosul, hogy országunk viszonyai és a közbiztonsági szolgálat természete megkivánják-e azt, hogy az a fegyveres erő, amely országszerte a közbiztonsági szolgálatot végezte, ne maradjon eddigi rendezetlen, össze nem függő és fegyelmezetlen és így hatálytalan állapotában, hanem nyerjen oly szervezetet, amely őt feladataira nem csak képesebbé, hanem működésében erélyesebbé és szabatosabbá teszi. És ebben a tekintetben előttem szólt képviselőtársam meg fogja nekem engedni, hogy Magyarország számára a fejlődésnek alig van más útja, mint a szomszéd művelt államok számára, mert ezen országban a közbiztonság szükségei lényegükben nem különböznek azon szükségektől, amelyek a szomszéd államokban felmerültek és amelyek mindenesetre megérdemlik a megvizsgálást és megfontolást a tekintetben, hogy azon megoldási módok, amelyek a szomszéd államokban kivétel nélkül nemcsak helyeseknek találtattak, hanem a közszabadsággal ki is békíttettek, Magyarországon nem váltak-e teljesen szükségesekké.

Ebben az országban t. Ház, amelynek közbiztonsági állapotáról bővebben beszélni itt felesleges, amelyre nézve csak a legujabb időben azon jellemző tény merült fel, hogy nem egy község van az országnak, ahol az éjjeli biztonság és a közbiztonság fenntartása forma szerint bérbe adatott vállalkozóknak. (Mozgás a szélső baloldalon) — gondolom, ezen tényeket mindenki fogja ismerni — ebben az országban csakugyan gondoskodni kell arról, hogy azon fegyveres erő, amelynek ezen szol-

gálatot teljesítenie kell, szervezetében tökéletesbíttessék. Már most uraim, ebben a tekintetben a gyakorlat és a politika nem mutat fel más hatályosabb utat, mint azt, amelyet nagyban ez a törvényjavaslat követ. Ez az út pedig uraim, kettőből áll: Az egyik az, hogy a helyi, tisztán, kizárólag helyi jelleggel biró egyes rendü fegyveres csapatok egy egész általános szervezetbe hozassanak és egyesíttessenek; — a másik pedig abban áll, hogy ezen általános szervezetnek rendje, szolgálata, fegyelme és az abban fennálló szigor, a katonai erő mintájára, ahhoz hasonlóvá tétessék. Ez a két mód volt, amint eddig a magyarországi igényekhez hasonló igényekkel biró külföldi művelt államok, közbiztonsági szolgálatukat szervezték. És ha ez a törvényjavaslat ezt szándékolja, amennyiben ezt szándékolja, én kifogást ellene nem teszek, hanem abban a részben a törvényjavaslatot általában elfogadom.

De midőn ezt teszem uraim, ehhez hozzá kell fűznöm egy feleletet, egyik előttem szólott, gondolom, Szederkényi képviselő úrnak. Ő azt kérdezte tőlem, miképp fogom én azt egyesíthetni azzal, amit egyidőben mondtam itt az államrendőrség szervezetéről — méltóztassék megérteni, az államrendőrség szervezetéről — hogy az legyen a katonaihoz analog szervezetü és bizonyos fokig a helyi jellegnek is megfelelő.

Ami azt illeti, hogy a katonai szervezethez analog legyen, azon nézetemmel ezen javaslat főbb vonásaiban megegyezik. Mert ne vezesse félre az előttem szólott képviselő urat az a körülmény, hogy fegyelem tekintetében és bizonyos viszonyokra nézve ezen fegyveres csendőri csapatok a honvédelmi ministernek vannak alárendelve.

Az nem mutat egyébre és az nem következése egyébnek, mint a katonaihoz analog szervezetnek. De ezen törvényjavaslat világos tenora szerint a csendőrségi csapatok és ezredek nem állanak sem a hadseregnek, sem a honvédségnek kötelékében, ők tehát nem valóságos katonák: ők külön fegyveres, szervezett erejét képezik a rendőrségnek, a katonai erőnek mintájára való fegyelemmel és szervezettel; de nem kiegészítő részei a honvédségnek, nem katonai csapatok és így első tekintetben a javaslat megfelel azon követelményeknek, melyet felállítottam, t. i. hogy a katonai erő mintájára van szervezve.

És itt engedjen meg nekem előttem szólott Irányi t. képviselőtársam, ha megjegyzem, hogy ő teljesen lehetetlenre törekszik, ha azt akarja elérni, hogy a csendőrségi szolgálattevő fegyveres erő helyileg, localiter elkülönített csapatokból álljon és mégis katonai szervezettel és fegyelemmel birjon és oly hatályos működésü legyen, aminőt ő is kiván.

Mert a katonai szervezet és fegyelem, a felügyelet és szolgálat szigora, egészen biztosan nem 20—30 főből álló csapatban vihető keresztül, ehhez a csapatoknak összefüggése, együttes szervezése szükséges. Csak ott, hol ezen feltétel meg van, vihető keresztül a katonailag alkalmazandó szigor és fegyelem, amit ő is, én is és gondolom, más is, a rendőri fegyveres szolgálat szabatosságának nélkülözhetetlen föltételéül tekint. (Helyeslés).

Csak ott vihető jól keresztül a hatályos működés azon második feltétele, hogy a szolgálatban az egyes municipiumok határai ne szolgáljanak gyakran nagyon is gátló akadályul.

Ami a másikat, a locális jelleg szükséges megóvását illeti, itt is ez alkalommal megmagyarázom, mit értettem alatta és mennyiben felel meg annak ezen javaslat.

Én locális jelleg alatt hármat értek. Először értem fenntartását annak, hogy bizonyos helyi rendészeti teendők, a lokális rendészet körébe tartozók, nem bizandók ezen államilag szervezett közegekre, hanem kell minden helyi köteléknek bizonyos körben — valamint a rendelkezési jog megadatik — úgy megadni azon lehetőséget is, hogy azon apró helyi rendelkezési ügyek foganatosítását, az azokra való felügyeletet önön közegei által eszközöltesse. Ezt a törvényjavaslat nem gátolja. Ennek legnagyobb részben való megadása azon törvényjavaslattól függ, mely a jelen törvényjavaslat 3. §-ában kilátásba van helyezve.

A második kelléke a lokális jellegnek, mely az általános nagy állami szervezettel összefér, abban áll, hogy a csendőrök állomásai oly módon rendezendők — s ez már a közigazgatás dolga — és a csapatok oly módon helyezendők el, hogy az egyes állomások viszonyaiban az ottan szolgálatot tevő legénység és tisztek többsége teljesen jártas legyen. Ha ezen jártasság nincs meg, ami részint a hosszabb ideig állomásozás által, részint az azon kerület köréből vett egyének által érhető el — ha az nincs meg, mindenki előtt világos, hogy a csendőri szolgálat hatályosságainak egyik föltétele hiányzik.

A harmadik, hogy bizonyos összefüggésbe hozassanak a rendőri hatalmat gyakorló polgári hatóságokkal, mely a rendelkezés könnyűségét és a közreműködés pontosságát előmozdítja. Ez az, amit én alatta értettem és amit kizárva a javaslat által nem látok. Lehetett volna erre jobban figyelni, de amelynek hiánya nem lehet akadály arra, hogy a javaslatot általánosságban el ne fogadjam. (Helyeslés jobb és balfelől).

Tisza Kálmán ministerelnök és belügyminister: Hogy a t. házat többszörös felszólalással ne fárasszam, óhajtottam volna csak a vita esetleges berekesztése után szólani. De úgy vagyok értesülve, hogy többen kivánnak szólani. Igy tehát szót kérek azért, hogy a közvetlenül előttem szólott t. képviselő úr előadására reflektálhassak. (Halljuk).

Irányi Dániel t. képviselő urnak azon észrevételére, hogy e javaslat a megyei önkormányzaton ejtene valami érzékeny csorbát, az előttem szólott képviselő úr beszéde után csak keveset kell mondanom. Mi volt a helyzet eddig és miben állott ezen szempontból az a megyei önkormányzat? mert hiszen a szolgabiró, a polgármester viszonyát a rendőri közegekhez a törvényjavaslat nem változtatja meg. Állott abból és nemcsak 1870 óta a legtöbb megyében, mert igen sok megyében azelőtt is az volt, hogy a csendbiztost kinevezte a főispán, a csendlegényeket pedig fölfogadta hol a szolgabiró, hol a szolgabiró az alispánnal együtt, hol az alispán a főispán tudtával és ezzel vége volt. Állott tehát ezen autonomicus jog, mely most elvétetik, szóról-szóra ennyiből. Hogy ebben valamely nagy oszlopnak kirántása rejlenék az autonomia alól, azt én magam részéről nem látom be.

Méltóztassék megengedni t. képviselő úr, nem csak azok az okok, melyeket ő felhozott: a személyzet elégtelensége, a személyzet megbizhatatlansága, nem ezek az okok egyedül vagy talán nem főleg ezek az okok voltak azok, amelyeknél fogva a közbiztonsági szolgálat kötelessége helyesen nem volt teljesíthető. De ez ok feküdt épen azon rendszerben, amely, ha meg nem változtatik, katonai fegyelem útján sem lenne a bajon segítve és amely rendszer mellett minden járásnak némileg, de már positive minden megyének rendőri közegei egy oly elszigetelt testületet képeztek, mely az ország többi részeivel organikus kapcsolatba hozható nem volt. Méltóztassanak megengedni, ha mind oly jelesek lettek volna is a rendőrök, biztosok és közlegények amilyenek kivánatos, hogy legyenek és amilyen egy részök határozottan volt is: ezen rendszer mellett teljesen megfelelni a szolgálat helyes igényeinek nem lettek volna képesek.

A képviselő úr az oktatást említi. Tökéletesen igaza van. Kell a csendőrnek vagy elméleti oktatás, vagy szolgálati próbaidő. De kérdem, az eddigi rendszer mellett képzelhető-e az oktatás? Az ország egy nehány megyéjében ujabban vannak járási rendőri kaszárnyák, ahol 5—10—15 legény együtt van. Itt még lehetett volna oktatásról szólni, de ez kivételes helyzet. Az általános helyzet, amint talán méltóztatnak tudni, az, hogy még csak egy járásnak a pandúrjai is, 5—10 pandúr legény, nem egy helyen lakik, hanem elszórva a faluban saját házukban s csak akkor találkoznak, ha a hadnagy vagy a szolgabiró kettőt, hármat összerendel. Az ily rendszer mellett oktatásról, tanitásról, azt hiszem szó nem is lehet. (Helyeslés a jobb oldalon).

Különben csak egy pontot akarok még érinteni, amely több felől felhozatott: Ez az egy pont az, hogy mennyiben feleljen meg a szervezet, amint kifejeztetik, a vidéki érdekeltségnek is. A t. képviselő úr, aki előttem szólt, akképen fejezte ki, hogy az állomások oly módon rendeztessenek, hogy legyen mindenütt vidékbeli teljesen jártas ember. Elismeri, hogy a javaslat ezt ki nem zárja, de azt mondja, helyesebb volt volna positiv intézkedéssel nagyobb megnyugvást előidézni.

Azt, hogy a kormánynak e részben mi a szándéka, azt hiszem teljesen jelzi a törvényjavaslat, mert —

amit már az imént is volt szerencsém mondani — már maga az a körülmény, amely itt természetesen megtámadtatott és gyanúsíttatott, melynél fogva itt az mondatik, hogy az eddigi szolgálatban voltak, amennyire lehetséges, alkalmazandók, jelzi épen azt, hogy az a szándék: vidéken az ottani közrendi viszonyokat ismerő vidéki embereket alkalmazni részben legalább; és azt hiszem, hogy épen most az elején, midőn a csendőri intézmény új lesz, kielégítő szolgálat csak úgy lehetséges, ha az állomások, az örsök szervezésénél oda törekszünk és azt keresztül is visszük, hogy mindenütt a legénység személyzete részben a csendőri szolgálatot gyakorlatilag már ismerő egyénekből alakíttassék. Söt azt mondhatom, hogy nekem szándékom még az iránt is intézkedni, hogy felhasználva a már létező egy csendőrkerületet, azon kerületből, amelyben felállíttatni szándékoltatik, helybeliek, kik a helyviszonyokat ma már ismerik, a csendőri szolgálattal azon idő alatt, mely az életbeléptetésig le fog folyni, megismerkedjenek és így elég tétessék éppen azon szempontnak, amelyre a t. képviselő úr oly nagy súlyt fektet, de amelyre én is nagy súlyt fektetek.

Ezek után ismételve kérem a törvényjavaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon).

Több szónok nem lévén, az elnök a tárgyalás folytatását másnapra halasztotta és az ülést bezárta.

Másnap — 1881 január 18-án — Csanády Sándor, Mocsáry Lajos és Halász Bálint ellenzéki képviselők beszéltek, valamennyien a javaslat ellen. Az általános vita befejezése után először Péchy Jenő előadó, majd Tisza Kálmán miniszterelnök szólaltak fel.

Péchy Jenő előadó: T. ház! Nagyon röviden szándékozom igénybe venni a t. ház figyelmét, annál is inkább, mert előadói tisztem teljesítése nagyon meg lett könnyítve, éppen az ellenzéki felszólalások által, melyek egymás ellenében pro és contra támadták és védték a törvényjavaslatot. Ha kétségbe vonja ezt Mocsáry képviselő úr . . .

Mocsáry Lajos: Én nem szólottam.

Péchy Jenő előadó: Fejrázásával jelezte. Éppen Mocsáry t. képviselő úr volt az, ki ma ellene beszélt a tegnap Irányi t. képviselő úr által beadott határozati javaslatnak; s míg Irányi képviselő úr a mai közbiztonsági szervezetet és állapotot rossznak, hiányosnak és reformálandónak tartja, addig Mocsáry Lajos képviselő úr azt teljesen kielégítőnek jelezte. Orbán Balázs képviselő úr szintén hiányosnak és katonai fegyelem szerint reformálandónak tartja; míg Szederkényi képviselő úr meg van vele elégedve. Több ilyen példát is tudnék felhozni a tegnapi és mai beszédekből, melyek igazolnák azon állításomat, hogy egymás ellenében pro és contra védték és támadták a javaslatot. De mint kijelentettem, hosszasan nem akarom a t. Ház figyelmét igénybe venni. Azonban szemben az Irányi képviselő úr által beadott határozati javaslattal, kénytelen vagyok mégis egypár megjegyzést tenni.

Azt elismerte, mint fennebb is említém, Irányi t. képviselő úr, hogy a jelen közbiztonsági állapot hiányos és hogy azon segíteni kell. E miatt határozati javaslatot is adott be, mely úgy szól, hogy a belügyminister utasíttassék, hogy a közbiztonsági szolgálat rendezése iránt, a törvényhatóságok jogainak fenntartása alapján, törvényjavaslatot terjesszen elő. Én azt hiszem, hogy a t. képviselő úr e határozati javaslat beadása előtti reformtervet, melyet szives volt tegnap elmondani, határozati javaslata kiviteli módjának tartja. Ő ugyanis azt mondja, hogy a megyei főcsendbiztosok és járási csendbiztosok kiszolgált, becsületes és bátor tisztekből, az altisztek és közcsendőrök kiszolgált altisztekből és magukat derekasan viselt közlegényekből toborzandók és akkor a fegyelmet könnyű lesz fenntartani s azon panaszokat, melyek a fegyelmetlenségből erednek, szintén el lehet hárítani.

Azt hiszem, hogy ezek az általa beadott határozati javaslat kiviteli módját képezik. Mocsáry t. képviselőtársam megtámadta e határozati javaslatot. Én nem azért akarom megtámadni a javaslatot, amiért ő megtámadta. Mocsáry t. képviselőtársam megtámadta azért, mert nem szeretné, hogy a csendbiztosok a sárga-fekete zászló alól vétessenek s hogy ily sárga-fekete érzelmű katonatisztekre bizatnék a polgári szabadság őrzése. Hanem én más szempontból találom ezt kivihetetlennek. A t. képviselő úr nem mondta meg, hogy miképp akarja ezt keresztül vinni, kinevezés, vagy a régi megyei választás által? Mert ha választás által, amint gondolom, miután a megyei törvényhatóság önkormányzatát meg akarja tartani, akkor engedje meg a különben általam igen t. képviselő úr, kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy az ő ismert idealizmusa vezérelte ez alkalommal is, mert azt hiszem, sokkal jobban ismeri a megyei választások esélyeit, hogysem fel lehetne tenni azt, hogy katonatiszteket a megyék rájok erőszakolva, csendbiztosokká megválasztanának. Ha pedig ezt kinevezés által akarja keresztül vinni s a katonai fegyelmet megtartani, akkor éppen ott van, hol a szőnyegen lévő törvényjavaslat. Én ezeknél fogva t. Ház, a beadott határozati javaslatot nem pártolhatom s annak elvetését kérem.

Nagyon sokat lehetne még a tegnap történt felszólalásokra megjegyezni; többek között Orbán Balázs képviselő úrnak — nem veszi rossz néven a példaszót — hű bele Balázs módjára nekirontó beszédjére s indokaira, melyekben Erdély erkölcsiségét illusztrálta, ahol hatvan tagból álló szervezett rablóbandát három szál pandur el is fogott, be is kisért.

Degré Alajos (közbeszól): Gyenge betyárok lehettek.

Péchy Jenő: Igazsága van a képviselő urnak, nagyon gyenge, kiéhezett betyárok lehettek azok, olyanok, kik még a betyárkrónikában is csak szégyennel említetnek. Én ezzel szemben igen sok példát tudnék felhozni Erdély bűnügyi statisztikájából, ahol ezen numerusok épen megfordított viszonyban állanak. Különben a t. képviselő urak maguk is Erdélyt egyik szavukban, mint az erkölcsösség hazáját dicsérték, másik szavukban megtámadták, mint oly országot, melyben az alkotmányos életnek még csirája is kiveszett, azonban egyikök sem tagadta azt, hogy akár azért, mert kiveszett az alkotmányosság csirája, akár hogy nagyon erkölcsösek az emberek és a rablók is oly szelídek, hogy hatvanan el hagyták magukat fogatni három szál pandur által, — egy tagadhatatlan: hogy ott fegyelmezett csendőrség lévén, a személy- és vagyonbiztonság sokkal jobb, mint Magyarországon és mintegy indokolták az én előadói nyilatkozatomat is, melyet az indokokban is kifejtettem, midőn a jelen törvényjavaslatnak Magyarországra való kiterjesztését indokoltam, hogy példát véve Erdélynek 14 évi tapasztalatain, az erdélyi állami csendőrséget Magyarországra is kiterjesztendőnek tartom. Nem akarván hoszabb időre igénybe venni a t. ház figyelmét ezzel, a törvényjavaslatnak általánosságban való elfogadását ajánlom.

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! csakis egy pár rövid megjegyzésre szorítkozom. Mindenekelőtt meg kivánom jegyezni, hogy Mocsáry Lajos t. képviselő úr igen hibásan méltóztatott ismételni az 1,600.000 forint évi többletet s igen hibásan méltóztatott mondani, hogy nem lehet kivenni ezen kimutatásból, hogy mi az évi többlet; mert itt igenis határozottan meg van mondva az évenkénti költség és meg van mondva a beruházási költség. Már pedig azt gondolom, hogy 14 budgetet végigtárgyalván a t. képviselőház, azt, hogy a beruházási költség nem évi költség, hanem egyszersmindenkorra tett költség, mindenki értheti és tudhatja. Tisztán ki van itt mutatva, hogy e terv szerint az évenkénti többlet, ha az intézmény életbe lép, 762.000 forint.

Megjegyzem még azt is, hogy ami a beruházási költséget illeti, bármi módon szerveztetnék Magyarország csendőrsége vagy rendőrsége, annak a költségnek legnagyobb részére mindenesetre szükség volna, mert azt már csakugyan nem hiszem, hogy bárki is célszerűnek gondolná azon rendszert, mely szerint legtöbb helyen a csendlegények egymástól elkülönítve külön falvaikban otthon laknak, továbbra is fenntartani. Ez az egyik, amit meg kivántam jegyezni.

A másik arra vonatkozik, amit a képviselő úr arra nézve mondott, hogy nálunk a közbiztonság jó. Sokszor volt alkalmam elmondani, hogy valamint egyáltalában közigazgatásunkat, úgy közbiztonságunkat sem tartom oly rossznak, mint amilyennek az hirdettetik. De hát t. képviselő úr én nem mondom, hogy ami a lapokban van, az mind igaz és az mind szentirás. Azonban éppen a t. ellenzéknek és éppen azon oldalnak lapjaiban olvasunk, a közbiztonság minden kritikán alóli volta miatt, a kormány ellen igen éles támadásokat. Már t. képviselő úr, vagy ismerjük el azt, hogy bizony nem jó az a közbiztonsági helyzet: vagy csak azért, hogy politikai

ellenfeleinket bánthassuk, ne hirdessünk olyat, ami az egész országnak nem válnék becsületére; vagy ami még helyesebb, ne tegyük mind a kettőt, azaz: hogy először, hogy támadhassunk, tüntessük fel rosszabbnak, mint amilyen s hogy másodszor támadhassunk, tüntessük fel jobbnak, mint amilyen. Pedig éppen ez az, amit a t. képviselő úr cselekszik.

Abban a t. képviselő úrnak igazsága van s ami igaz, azt mindig elismerem, hogy a régebbi szegedi kir. biztosság szükségességét, azért, mert a csend-, rend- és vagyonbiztonság helyreállítására szerveztetett, nem lehet a mostani rendőrségnek betudni, mert annak keletkezése visszaviendő azon időre, midőn a Bach-rendszerbeli gendarmeria volt a közrend fenntartására hivatva. De midőn ezt elismerem, másfelől nem azt tartom feladatunknak, hogy azon rendszert az ő hibáiban utánozzuk, midőn a bizalmatlanság folytán idegenek, sokszor a nyelvet sem tudó, legnagyobb részben a vidéket éppen nem ismerő s egész fegyverzetükre nézve célszerűtlenül felszerelt egyénekből állott a gendarmeria, hanem éppen az a feladat, hogy tekintettel legyünk a vidék viszonyaira, a vidék ismeretére és úgy szervezzük a gendarmeriát, amidőn azután ezen bajok meggyőződésem szerint nem fognak előfordulni. (Helyeslés jobbfelől.)

Azt is mondotta a t. képviselő úr, hogy a gendarmeria, vagyis a csendőrség nem fog a közigazgatási tisztviselőktől függni, mert hiszen egyik képviselőtársunk, aki ismerheti a csendőrséget Erdélyből, arra hivatkozott, hogy annak megvannak a maga utasításai és ha azokkal ellenkezőt követelnének tőle, utasítását fölmutathatja az illető tisztviselőnek. Hát t. képviselőház, ezen utasításoknak meg kell lenni, készítve a honvédelmi és belügyministerium által egyetértve; de meg kell lenni ezen utasításnak nem csak azért, hogy a közbiztonság őréül rendelt csendőr utoljára favágó, gyermekringató, pecsenyeforgató ne lehessen, amint ez eddig széles mérvben gyakorlatban volt a csendlegényekkel; hanem meg kell lenni esetleg éppen az annyit hangoztatott személyes szabadság érdekében, mert ezen utasítás megköti abban is, hogy egyes túlhatalmaskodó közigazgatási közeggel szemben is tudja magát a törvény korlátai között tartani. Hogy ez azután éppen a személyes szabadság és alkotmányos felfogás szempontjából megtámadható legyen, azt a magam részéről felfogni nem birom. (Helyeslés jobbfelől.)

En a törvényjavaslatot ismételten teljes meggyőződéssel ajánlom elfogadás végett és midőn ezt teszem, azon egyik argumentumra, melyet a képviselő úr felhozni sziveskedett, hogy „ahonnan ezek, részben legalább, vétetni fognak, az egy idegen hadsereg s hogy hazánk egy idegen hadsereg alatt van", erre kénytelen vagyok egyszerűen röviden megjegyezni, hogy a Magyarország törvényeibe beiktatott, majd fele részben Magyarország fiaiból álló hadsereget idegen hadseregnek nevezni először nem lehet; (Élénk helyeslés jobbfelől; Zaj és mozgás a szélső baloldalon.) másodszor törvényellenes és harmadszor oly valami, hogy én csak azt kivánom és kivánhatom, — amiről különben meg is vagyok győződve — hogy bizonyos fellépések és sértegetések oda ne vigyék a dolgot, hogy azok magukat csakugyan idegennek tekintsék a hazában. (Élénk helyeslés jobbfelől; Zaj és mozgás a szélső baloldalon.)

Elnök: A tárgyalás befejeztetvén, következik a szavazás. Első kérdés az lesz, hogy elfogadja-e a ház a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló törvényjavaslatot a bizottság szövegezése szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául; igen vagy nem? Ha ez nem fogadtatnék el, akkor következnék a második kérdés, hogy elfogadja-e a t. ház az Irányi Dániel képviselő úr ellenindítványát; igen vagy nem? (Helyeslés.) Mielőtt így a kérdéseket feltenném, méltóztassék meghallgatni az ellenindítványt.

Beöthy Algernon jegyző (olvassa).

Elnök: Kérdem a t. házat, elfogadja-e a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló törvényjavaslatot a bizottság szövegezése szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául; igen vagy nem? Kérem azon képviselő urakat, akik azt elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik). A ház többsége a törvényjavaslatot elfogadta és így az ellenindítvány elesett.

Következik a részletes tárgyalás.

—•◆•—

Bekes Dániel.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

A világháboru kitörésével a volt orsov
szárnyra sulyos feladat hárult. Orsován mindöss
egy zászlóalj gyalogság és egy üteg tüzérs
állott a város védelmére. A Duna vonalán Orsov
tól Berzászkáig, ami körülbelül 60 kilométer táv
ságnak felel meg, semmi katonai erő nem vol
ezért a csendőrségnek kötelességévé vált ezt
vonalat felügyelni, védelmezni s a Duna tulsó pa
ját megfigyelés alatt tartani. Minden 800—10
lépésre egy-egy járőr portyázta a Dunapartot, fo
tosabb pontokon pedig nagyobb őrségek vigyázt
arra, hogy az ellenség a Dunán meglepetésszer
leg át ne kelhessen s életben vagy vagyonban ká
ne tegyen.

Ebből a határőrzési szolgálatból különös
nehéz rész jutott osztályrészül az óasszonyréti ö
legénységének. Ennek az örsnek volt feladata
Alsó-Kazán szoros alsó bejáratának portyázás
ami azért volt veszélyes, mert itt annyira össz
szükül a Duna, hogy a két part alig fekszik eg
mástól 200 méternyire. A szerb parton, egy mag
sziklaoldalon 10 főnyi szerb őrség állott, s ha
magyar parton járőrt pillantott meg, nehány lövé
sohasem sajnált tőle. Persze a csendőr járőr se
maradt adós s így apróbb csetepaték a csendőrjár
s a szerb őrség közt napirenden voltak.

Ez a kölcsönös tüzelés lassankint annyira
mérgesedett, hogy a szerb őrség, ha csendőrjárő
pillantott meg, össztüzekkel tisztelte meg. Késől
már a Dunaparton járó-kelő békés polgáremberek
is tűz alá vették. A szekerek elől a lovakat kilő
ték s a gyalogjárók közül is nem egy, hol suly
san, hol könnyebben megsérült. A lakosságot o
félelem fogta el, hogy egyáltalán nem mertek
Duna mentén közlekedni, s ezért a forgalom te
jesen megszünt s az emberek csupán a hegygeri
ceken mertek nagy üggyel-bajjal Orsovára b
menni.

Orsova így a dunamenti községektől teljese
elszakadt, minek úgy Orsova, mint annak kö
nyéke nagy kárát vallotta. Ezen a lehetetlen áll
poton segíteni kellett.

A déli hadseregparancsnokság elrendelte, hog
a 8. hadtápzászlóalj a szerb őrség megsemmisít
sére tegye meg az intézkedéseket. E rendelet ala
ján megindultak az előkészületek s az átkelés
kijelölt század hozzáfogott a csónakok összegyü
téséhez.

Bekes Dániel csendőr ebben az időben
óasszonyréti örsön teljesített szolgálatot. Komol
csendes ember volt. Elöljárói mint pontos, buzg
és megbizható csendőrt ismerték, ki a reábizo
feladatoknak mindig lelkiismeretesen megfelel
Nagyobb dolgokra képesnek azonban még bajtá
sai sem tartották.

Mikor Bekes csendőr megtudta, hogy
zászlóalj mire készülődik, egyszerre megváltozot
Még zárkózottabb lett, töprengett, gondolataib
mélyedt s úgy járt-kelt, mint aki seholsem talál
a helyét. Üres idejében ott ólálkodott a katoná
között, nézte készülődésüket, megirigyelte har
kedvüket s mikor megtudta, hogy néhány na
mulva megtörténik az átkelés, még komorabbá let

Egy este, midőn már mindenki aludt az örsön, felköltötte két bajtársát: Marosics Gyula és Patrok Karácson csendőröket s közölte, hogy egy nagyon bizalmas ügyet szeretne velük megbeszélni. A három csendőr összedugta a fejét s Bekes elmondta, hogy napok óta azon gondolkodik hogy az átkelést a csendőröknek kellene végrehajtani, mert árnyékot vetne reájuk, ha a katonák csinálnának rendet „az ő örskörletükben". Marosics és Patrok csendőrök azonnal kijelentették Bekesnek, hogy részt vesznek a vállalkozásban. Bekes most csónakok után nézett s két népfölkelő utján sikerült is két rozoga halászbárkát szereznie. Azután az örsre beosztott népfölkelők s a községben elhelyezett utászok közül igyekezett még egynéhányat tervének megnyerni.

A vállalkozásban résztvenni szándékozók 1915 május 12-én este összejöttek s elhatározták, hogy még aznap éjjel végrehajtják az átkelést.

Éjjel 2 órakor a falu alsó szélén találkoztak. Bekes csendőr, miután megállapította, hogy valamennyien együtt vannak, átvette felettük a parancsnokságot, beszálltak a csónakokba és lassan evezve elindultak a Kazán-szoros felé. Sötét éjjel volt. Hideg szél süvített át a Dunán, a rohanó, vad hullámokkal szemben csak nagy nehezen tudtak előrejutni. Minden pillanatban ki voltak téve a veszélynek, hogy zátonyra jutnak vagy a vihar a sziklaparthoz csapja a csónakokat s nyomorultul kell elpusztulniok. Lélekzet visszafojtva, eltompult idegzettel haladtak tova, mindenre elszántan. A szerencse kedvezett s sikerült a szerb parton észrevétlenül kikötniök. Itt Bekes csendőr Marosics és Patrok csendőröket, az utászokat és egy-két népfölkelő társát maga mellé vette, a többi népfölkelőt pedig a csónakok őrizetére visszahagyta. Bekes és társai elindultak veszedelmes utjukra. A sötétségben egy sziklafalon kellett felkapaszkodniok. Ha valamelyikük elveszti lába alatt a talajt, a mélységbe zuhan s bajtársait is elárulhatja. De minden baj nélkül felértek a sziklafal tetejére. 30—40 lépésre tőlük ott állt a szerb őrség őrszeme. Hasoncsúszva közeledtek feléje s mikor alig néhány lépésre voltak tőle, hirtelen felugrottak, rávetették magukat s még mielőtt az fegyverét használhatta vagy jelt adhatott volna, elnémították. Ezután gyorsan az őrház közelében termettek. Az egyik utász egy kézigránátot dobott be az őrszoba ablakán s midőn a robbanás elült, Bekes és társai berohantak az őrszobába s a még életben levő szerb katonákat rövid harc után felkoncolták. Ezután a fegyvereket és lőszereket zsákmányul ejtve épen távozni akartak, amikor Bekes csendőrnek eszébe jutott, hogy az őrségről még hiányzik két ember, akik járőr szolgálatban vannak távol. Lesbe álltak s egy félórai várakozás után a gyanutlanul hazatérő szerb járőrt foglyul ejtették.

A foglyokkal és zsákmányolt fegyverekkel csónakba szállva, Bekes csendőr és társai visszatértek Oasszonyrétre.

Bekes csendőr partot érve, rögtön jelentkezett a határszakaszparancsnoknál, ki meglepetve értesült a merész vállalkozásról. Nyomban intézkedett, hogy a 8. hadtápzászlóalj az átkelési előkészületeit, mint most már szükségteleneket szüntesse be, egyben pedig jelentést tett a déli hadseregparancsnokságnak Bekes és társai vitéz teljesítményéről.

Jenő főherceg Bekes csendőrt az 1. osztályu, Marosics és Patrok csendőröket a 2. osztályu vitézségi éremmel, a vállalkozásban részt vett utászokat és népfölkelőket dicsérő okirattal tüntette ki. Bekes csendőrről ezenkívül a hadseregparancs is megemlékezett, elszántságát és bátorságát példaképül állítva bajtársainak.

Bekes csendőr most már megelégedetten portyázta a Dunapartot. A szerb őrség már nem zavarta s attól sem kellett tartania, hogy szemrehányás érheti azért, mert nem az ő örse némította el a szerb őrséget s állította helyre a nyugalmat. Amit tett, azt természetesnek találta. Kitüntetésével nem kérkedett, s oly hallgatag lett ujra, mint azelőtt.

1918 május havában a „zöld káder" megfékezésére az orsovai szárnynak is néhány csendőrt kellett Ujvidékre vezényelnie. Mikor Bekes erről értesült, azonnal önként jelentkezett.

Egy napon egyik bajtársával katonaszökevények után kutatott. Szenttamás község határába érve, öt polgári ruhába öltözött és felfegyverkezett katonaszökevény észrevette, hogy Bekes és társa a falu felé közelednek. A katonaszökevények egy rejtekhelyből Bekest és társát bevárták s össztüzzel fogadták. Bekes csendőr járőrtársa négy sebből vérezve nyomban összeesett. Bekes csendőr sértetlenül maradt s a földre vetve magát, tüzelni kezdett. Néhány pillanat mulva azonban tüdőlövést kapott s sulyos sebesülten kénytelen volt a harcot feladni, az öt katonaszökevény pedig elmenekült.

Bekes Dániel csendőr többé nem is nyerte viszsza az egészségét s mint rokkantat nyugállományba helyezték.

Letette hát a csendőrkalapot, melynek becsületet és dicsőséget szerzett. De mint polgárember büszkén elmondhatja, hogy mig csendőr volt, hiven, becsülettel és vitézül teljesítette kötelességét. A csendőrség története pedig büszkén fogja megörökíteni Bekes Dániel emlékét, kinek férfias alakja, mint követendő példa és mint a bátor és önfeláldozó csendőr eszményképe fog tündökölni mindnyájunk előtt.

—•—

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Keresd az asszonyt.

Irta: SZÜCS IMRE 2. oszt. tiszthelyettes.

A Csendőrségi Lapok mostani számaiban Strigonius tollából nagyon tanulságos cikket közöl a helyi és személyi ismeretről. Azt hiszem, hogy csak felesleges ismétlésbe bocsátkoznék, ha itt a helyi és személyi ismerettel és annak fontosságával bővebben foglalkoznék. Hosszú évek tapasztalata bizonyítja, hogy a csendőr eredményes tevékenységet csak úgy tud kifejteni, ha ismeri az örskörletét és az „embereit" és ha nincs mindig és mindenben a mások információjára utalva, amely sokszor — jó vagy rosszhiszeműen — hamis is lehet.

Mindenesetre nagyon nehéz azt pontosan meghatározni, hogy mi minden tartozik pl. a személyi ismeretek fogalma alá. Minél több embert ismerek

személyesen, annál szélesebbkörü a személyi ismeretem, minél több embernek ismerem a személyi, családi, vagyoni stb. viszonyait, multját, jellemét, összeköttetéseit stb. annál alaposabb a személyi ismeretem és annál jobb hasznát vehetem annak a közbiztonsági szolgálatban.

A csendőr semmire sem mondhatja azt, hogy „ez engem nem érdekel". A legjelentéktelenebb magánügy, a legesekélyebb pletyka, összeczördülés, viszálykodás, szerelmi viszony stb. stb. ismerete is értékessé válhatik adott esetben, azért a csendőrnek ezeket sem szabad figyelmen kivül hagynia. Nem mondom ezzel azt, hogy a csendőr vénasszonyok pletykái után szaladgáljon, azt sem, hogy egyesek magánügyeit túlságos mérvben firtassa, csak azt, hogy jól jegyezzen meg magának mindent, amit hall és lát, mert nem tudja, hogy minek mikor veheti hasznát. Ezt a tájékozottságot falun nem nehéz megszerezni, mert ott mindenki mindenről tud; nem volna okos dolog tehát, ha éppen csak a csendőr szigetelné el magát a falu mindennapi apró-cseprő jelenségeivel szemben, amelyek azonban sokszor nagy dolgok nyitjára vezethetnek.

Ennek bizonyítására leirok egy esetet, amely az idén az én örskörletemben fordult elő.

Folyó év junius 24-én 24 órakor egy járőrt — Pataki Ferenc főtörzsőrmestert és Tóth János V. csendőrt — rendes szolgálatba vezényeltem azzal a meghagyással, hogy az őrsállomástól második tereptárgynál, egy szőlőhegyen keresztül vezető forgalmas út mellett 1—3 óráig lesállást tartson. A járőr elindult és az előírt helyen a lesállást szabályszerűen megtartotta anélkül, hogy különöset észlelt volna. Letelt a lesállás ideje, a járőr már éppen készülődni akart, hogy a portyázást folytassa, mikor észrevette, hogy onnan 2—3 kilométernyi távolságban tűz keletkezik és egy épület égni kezd. A járőr gyorsan a tűz szinhelyére sietett s mintegy félóra mulva odaérve látta, hogy a tűz Nemeskisfalud határában az úgynevezett Bodonyi szőlőben Tóth Lajos nemeskisfaludi lakos présházában keletkezett. Mire a járőr odaért, a présház természetesen már hatalmas lángokkal égett.

A közelben a járőrön kivül egy teremtett lélek sem volt s így oltó és vízhordó eszközök hiányában az oltásra gondolni sem lehetett. Az épület fedélzete részben már le volt égve, Pataki főtörzsőrmester mégis beszalasztotta Tóth csendőrt a közelfekvő Nemeskisfalud községbe, hogy a tüzoltóságot felriassza, reménlvén, hogy az még idejekorán kiérkezik és így lehetséges lesz az épületből legalább valamit megmenteni.

A magára maradt Pataki főtörzsőrmester egy ott talált hosszú, horoggal ellátott gyümölcsverő póznával próbálgatta az égő fedélzet egyes darabjait lehúzni. Amint az égő épületet kerülgette, észrevette, hogy a tüzben egy nagyobb fekete tömeg sereglve és pattogva ég és maga körül az égett zsír szagát árasztja. Az égő tömeget jobban megnézve látta, hogy az egy ember hullája. Pataki főtörzsőrmester, nem törődve a nagy forróséggel, az égő házba behatolt és az égő tömeget nagy nehézségek között a gyümölcsverő pózna horgával kihúzta. A szénné égett embernek először csak a lapockáját, azután az egyik combját és a koponyáját sikerült kimentenie, a többi testrészek porrá égtek. Felismerésről persze szó sem lehetett.

Ezalatt a tűz helyére érkezett egynéhány, falu szélén lakó ember és asszony, vízhordó kannákkal, majd kis várlatva megérkezett a tűzoltóság is és így aztán sikerült a tüzet hamarosan eloltani. Magából az épületből természetesen semmit sem lehetett megmenteni.

A tűz eloltása után Pataki főtörzsőrmester hamuban keresgélni kezdett és azon a helyen, ahol a hulla feküdt, egy pipát, meg egy sapkaernyőt talált; ez utóbbira egy jellegzetes alakú csontgomb volt reávarrva. Pataki főtörzsőrmester a sapkaernyőről azonnal reájött, hogy az csak a Csányi József nemeskisfaludi lakosé lehetett, mert az egész községben csak az viselt ilyen sapkát. Az ott volt emberek Pataki főtörzsőrmesternek ezt a véleményét megerősítették, különösen, mikor a hamuban talált pipát meglátták, amelyben ketten-hárman határozottan a Csányi József tulajdonára ismertek. Csányi Józsefet a járőr nagyon jól ismerte, szokásos bűntettes volt, sok bajunk volt vele. Iszákos ember volt és igy mindenkinek az volt a véleménye, hogy valahol jól beborozott, az eső elől a présházba bújt és ittas állapotban az épületet magára gyújtotta.

Pataki főtörzsőrmester az esetet nekem küldöncz útján azonnal bejelentette. Miután egyelőre inkább csak gondatlanság és nem bűncselekmény látszott fennforogni, egy csendőrt magam mellé vettem és a helyszinére siettem.

A helyszini szemle nem sok eredményre vezetett, mert maga a présház porrá égett, környéke pedig oltás közben úgy össze-vissza taposták, hogy ha esetleg lett volna is ott valamiféle nyom, az biztosan megsemmisült. A járőrrel együtt a présház távolabbi környékét kezdtük átkutatni. Kutatás közben egy helyütt a fűben egynéhány szál szénát találtunk elszórva. Ez a körülmény egymagában még nem lett volna gyanus, amint azonban tovább haladtunk, néhány lépésnyi távolságban újra elszórt szénaszálakat találtunk, amelyek egy bizonyos irány felé vezettek. Látni lehetett, hogy ezen az úton valaki ölben vagy háton szénát cipelt és bármennyire vigyázott is, nem tudta elkerülni, hogy egynéhány szálat útközben el ne szórjon. Követtük a szénaszálak által mutatott utat: Varga János nemeskisfaludi lakos présházához vezettek.

Az eset most már kezdett gyanus lenni. Varga Jánost valamennyien ismertük és tudtuk róla, hogy Csányi Józsefnével — az elhalt nejével — már éve óta szerelmi viszonyt folytat. Igaz, hogy ez maga Csányi József előtt sem volt titok s hogy az elhalt erkölcsileg annyira mélyen állott, hogy a szeme előtt egész nyiltan folytatott viszony ellen semmi kifogása nem volt, sőt Varga Jánossal egész barátságosan érintkezett; mégis, a fennforgó esetben ezt a körülményt figyelmen kivül hagyni nem lehetett. A Varga János pincéjét azonnal lezártam és őrizet alá helyeztem. Varga Jánost és az elhalt Csányi József nejét Pataki főtörzsőrmester őrizetbe vette, magam pedig az esetet távbeszélőn bejelentettem járásparancsnokságnak. Még aznap a helyszinére érkezett Baráth István 1. oszt. tiszthelyettes úr járásparancsnok helyettes és megérkezése után a nyomozást már az ő irányitása mellett végeztük.

Az őrizetbe vett Varga János és Csányi Józsefné természetesen tagadták, hogy a Csányi József halálának körülményeiről csak a legesekélyebb tudomásuk is volna. Mindketten azt állították, hogy csak a tüzilármára lettek figyelmesek és csak akkor szaladtak a tűzhöz a községből, mikor a présház már lángokban állott. Tényleg mindketten ott voltak a tűznél, és oda tényleg csak későbben érkeztek meg.

A Varga János pincéje előtt két, egészen kis darab faforgácsot találtunk, amelyeknek egyik végük véres volt. Ez a gyanut még jobban megerősítette és mert a gyanusítottak tagadásuk mellett mindvégig megmaradtak, hozzáfogtunk a Varga János pincéjének alapos átkutatásához. A pincében semmi gyanusat nem találtunk. A pince melletti présház egyik sarkában egy csomó — körülbelül egy szekérnyi — szőlőkaró hevert. A szőlőkarókat szétszedtük és alattuk a padlón egy nagyobb vértócsát és egy emberderék vastagságú, ülőkének használt véres fatörzset találtunk. A gyanusítottnak még semmit sem szóltunk a találtakról, mert még nem volt meg az eszköz, amivel a gyilkosság el lett követve. Gondoltuk, hogy azt a tettes nem a házban, hanem a ház körül rejtette el valahol, azért alapos kutatás alá vettük a gyanusítottnak a ház körül elterülő szőlőjét is. Rövid kutatás után egy véres kapát találtunk, amellyel a tettes a présházban levő vértócsát igyekezett egy szőlőtőke tövébe kihordani.

Ekkor feltártuk a gyanusított előtt bizonyítékainkat. Szemmel láthatólag küzködve bár, de még mindig tagadni igyekezett, mikor azonban Baráth I. oszt. tiszthelyettes úr a ruháján levő vérnyomokat is felfedezte, és elébe tárta, megtört és beismerte, hogy Csányi Józsefet ő ölte meg.

A gyilkosság lefolyását a következőképen adta elő:

Csányi Józsefnével hosszabb idő óta szerelmi viszonyt folytatott, amiről a férj is tudott, de nem tett kifogást ellene. Csak olyankor volt közöttük szóváltás a viszony miatt, mikor a férj a kelleténél többet ivott. Ilyenkor szemére hányta feleségének a hűtlenséget, de amellett Varga Jánossal egész jó barátságban maradt. Junius 23-án Varga és Csányi együtt kaszáltak a nemeskisfaludi réten. Varga már korán reggel munkához látott, míg Csányi csak 9 óra tájban ment ki dolgozni. Dél felé eső kerekedett s ezért a kaszálást abba kellett hagyniok. Az eső végét bevárandó, Varga Jánosnak a közelben levő pincéjébe mentek, amelyben közösen vásárolt boruk volt és ott borozgatni kezdtek. Nemsokára megérkezett Csányiné is az ebéddel és hármasban megebédeltek. Ebéd után Csányiné hazament, ők pedig tovább boroztak.

Borozás közben szemére hányta Csányinak, hogy csak reggel 9 órakor ment kaszálni, amiből kettőjük között heves szóváltás keletkezett. Szó szót követett, míg Varga végre ittas ingerültségében felugrott és egy ott heverő fejszével úgy vágta fejbe a nála sokkal erősebb és fiatalabb Csányit, hogy az ott nyomban meghalt.

A rettenetes tett után Vargának azonnal elszállott a fejéből a mámor. Tudatára ébredt annak, hogy mit csinált, azért mindenekelőtt azon kezdte törni a fejét, hogy a hullát és a cselekmény nyomait hogyan tüntesse el. A hullát a présházba bezárva hazament és lefeküdt. Másnap, azaz 24-én délután elment Csányinéhoz és neki az egész esetet elmesélte. Csányiné — Varga szerint — nagyon megijedt, de azt megígérte, hogy az esetről senkinek sem fog szólani s ha valaki kérdi, hogy a férje hol van, azt fogja mondani, hogy elment valamerre munkát keresni. Ezt az emberek el is hitték volna, mert Csányi tényleg többször szokott hazulról huzamosabb ideig is távol lenni.

24-én éjjel, mikor a községben már mindenki aludt, Varga kiment a présházba és a vérnyomokat úgy, ahogy eltakarította, illetve szőlőkaróval befedte, majd a hullát vállára vette és átvitte Tóth Lajosnak a közelben levő záratlan présházába. Ezután saját présházának padlásáról egy nagy nyaláb szénát vitt át, azzal a hullát behintette s aztán a szénát, majd a présház szalmafedelét meggyujtva, eltávozott. Az éppen arra portyázó, illetve lesállást tartó Pataki főtörzsőrmester azonban a tüzet észrevette és így a Varga — különben jól kieszelt — terve nem sikerült.

A bizottsággal kiszállott kir. ügyész úr Varga János letartóztatását elrendelte, Csányi Józsefnét azonban jegyzőkönyvi kihallgatása után szabadlábra helyezte, mert nem volt reá semmi bizonyíték, hogy a bűncselekményben közvetlen része lett volna.

A Csányiné szabadlábra helyezése minket mód felett bántott, mert — bár bizonyítékunk tényleg nem volt ellene — nagyon valószinűnek látszott a feltevés, hogy ő nagyobb mértékben bűnös, mint ahogy azt a gyanusított elmondotta. Ezt a járásparancsnok-helyettes úrnak meg is jelentettem, mire a bizottság eltávozása után Csányi Józsefnét elfogtuk és vele a nyomozást tovább folytattuk.

Az eredmény nem maradt el. Csányinét Vargától ugyanis mindjárt kezdetben elkülönítettük úgy, hogy egymással nem tudtak érintkezni s Csányiné pontosan nem is tudta azt, hogy Varga kihallgatása alkalmával mit vallott. Mindenek előtt az egyes időpontokat akartuk tisztázni s Csányiné — nem tudván pontosan, hogy a bűncselekmény mikor történt — ismételten és határozottan azt állította, hogy férje 24-én délelőtt otthon a padláson aludt és déltájban az ő tudta nélkül ment ki a présházba, holott 24-én Csányi már halott volt és a présházban már a hullája feküdt. Az időpontok kérdésében aztán annyi ellentmondásba keveredett, hogy bűnössége kétségtelennek látszott. És tényleg, mikor ezeket az ellentmondásokat — amelyeket itt most hosszan részletezni nem akarok — a már letartóztatásban levő Varga elé tártuk, az teljesen megtört és töredelmesen beismert mindent. Beismerte, hogy az asszony már két éve unszolta őt, hogy férjét tegye el láb alól, de ő attól folyton huzódott. Az utóbbi időben Csányiné újra erősebben kezdte biztatgatni, hogy az urát ölje meg, míg végre a sok unszolásnak nem tudván ellenállani, junius 23-án boros fejjel a gyilkosságot elkövette. Ez a beismerés természetesen nagyon fontos volt, mert így az eredetileg csak szándékos emberölésnek tekintett eset gyilkosággá minősült.

Most mindketten a kaposvári kir. ügyészség fogházában várják méltó büntetésüket.

—✦—

SPORT.

Az országos csendőrségi úszóverseny eredménye.

Az országos csendőrségi úszóverseny részletes eredménye a következő:

20 m. gyorsúszás a) *törzstiszti:* 1. Okoliesányi Gy. alezredes Székesfehérvár 17.6 mp. (5*) aranyérem. 2. vitéz Falka F. alezredes Egyesített Csendőriskolák 19 mp. (4) ezüstérem. b) *főtiszti:* 1. Bárdió M. fhdgy Székesfehérvár 13.2 mp. (5) a. é. 2. Mieskey K. fhdgy Szeged 14 mp. (4) e. é. 3. vitéz Leukey J. g. fhdgy Pécs (3) br. é. 4. Szirtes F. fhdgy Szeged (2) br. é. 5. Klepp K. fhdgy Miskolc (1) br. é. c) *altiszti:* 1. Esztergomi Pál őrm. Ecsi 16.4 mp. (5) e. é. 2. Mayer L. őrm. Miskolc 16.8 mp. br. é. 3. Keresztes A. thts Ecsi. 4. Horváth K. ftőrm. Ecsi (2). 5. Izsóf V. ftőrm. Székesfehérvár.

40 m. mellúszás a) *törzstiszti:* 1. Okoliesányi Gy. alezr. Székesfehérvár 40.2 mp. (5). b) *főtiszti:* 1. Klepp K. fhdgy Miskolc 33.8 mp. (5) a. é. 2. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 36 mp. (4) e. é. 3. Cammerle R. szds Budapest (3) br. é. 4. Kass L. hdgy Budapest (2) br. é. 5. Mieskey K. fhdgy. Szeged (1) br. é. c) *altiszti:* 1. Keresztes A. thts Ecsi 38.4 mp. (5) a. é. 2. Esztergomi P. őrm. Ecsi (4) br. é. 3. K. Mayer L. őrm. Miskolc (3). 4. Horváth K. ftőrm. Ecsi (2). d) *legénységi:* 1. Czuczai B. prbes. Miskolc 37 mp. (5) a. é. 2. Ecsery F. es. Budapest 38 mp. (4) e. é. 3. Jakus L. es. Budapest (3) br. é. 4. Vizinger J. zenész Ecsi (2) br. é. 5. Horváth K. tizedes Ecsi (1) br. é.

20 m. hátúszás (főtiszti) 1. Bárdió M. fhdgy Székesfehérvár 16.2 mp. (5) a. é. 2. Cammerle R. szds Budapest 16.8 mp. (4) e. é. 3. Szirtes F. fhdgy Szeged (3) br. é. 4. Biró K. fhdgy Miskolc (2). 5. Láday D. szds Ecsi (1).

100 m. gyorsúszás: a) *főtiszti* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 1 p. 30 mp. (5) a. é. 2. Bárdió M. fhdgy Székesfehérvár 1 p. 40 mp. (4) br. é. 3. Mike A. fhdgy Budapest (3). b) *legénységi* 1. Koblasza F. szakaszvezető Ecsi 1 p. 36 mp. (5) a. é. 2. Jakus J. es. Budapest 1 p. 40 mp. (4) e. é. 3. Vizinger Gy. zenész Ecsi (3) br. é. 4. Thuróczy J. es. Miskolc (2) br. é. 5. Révész J. prbes. Budapest (1) br. é.

100 m. mellúszás a) *törzstiszti* 1. Okoliesányi Gy. alezr. Székesfehérvár 2 p. 12 mp. (5). b) *főtiszti:* 1. Klepp K. fhdgy Miskolc 1 p. 42 mp. (5) br. é. 2. Kass L. hdgy Budapest 1 p. 55 mp. (4). 3. Cammerle R. szds Budapest (3).

200 m. gyorsúszás: a) *főtiszti:* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 3 p. 35 mp. (5) br. é. 2. Szirtes F. fhdgy Szeged 4 p. 05 mp. (4). 3. Kass L. hdgy Budapest 4 p. 40 mp. (4). 4. Laczkovics L. fhdgy Ecsi (2). b) *altiszti:* 1. Keresztes A. thts Ecsi 4 p. 37 mp. (5) e. é. 2. Magyar L. ftőrm. Miskolc 6 p. 03 mp. (4) br. é. 3. Léta A. őrm. Ecsi 6 p. 07 mp. (3). c) *legénységi* 1. Vizinger Gy. zenész Ecsi 3 p. 52.4 mp. (5) a. é. 2. Klemm E. es. Pécs 4 p. 15 mp. (4) e. é. 3. Leposán J. prbes. Ecsi 4 p. 22 mp. (3) br. é. 4. Ecsery F. es. Budapest (2).

20 m. úszás ruhában és fegyverrel: (4 tiszt. 3 altiszt, 9 csendőr). 1. Jakus L. es. Budapest 23 mp. (10) a. é. 2. Klemm E. es. Pécs 23.2 mp. (9) a. é. 3. Csűrös Gyula szds Miskolc 24.6 mp. (8) e. é. 4. K. Mayer L. őrm. Miskolc 24.8 mp. (7) e. é. 5. Esztergomi P. őrm. Ecsi 26 mp. (6) br. é. 6. Nagy J. prb. es. Pécs 26.4 mp. (5) br. é. 7. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 27 mp. (4). 8 Vizinger Gy. zenész Ecsi 28 mp. (3). 9. Erdélyi B. es. Székesfehérvár 29 mp. (2). 10. Kass L. hdgy Budapest 29.6 mp. (1).

20 m. oldalúszás égő gyertyával: (legénységi) 1. Tóth J. es. Székesfehérvár 23.4 mp. (5) a. é. 2. Szabó S. es. Debrecen 24 mp. (4) e. é. 3. Bálint Gy. szkv. Ecsi 24 mp. (4) e. é. 4. Straub B. őrvezető Ecsi 26 mp. (2). 5. Czuczay B. pdbes. Budapest 26 mp. (1).

Tányérkeresés (10 tiszt, 5 altiszt, 15 csendőr). 1. Mieskey K. fhdgy Székesfehérvár 6 p. 26 mp. (10) a. é. 2. Bajáki J. es. Budapest 6 p. 28 mp. (9) a. é. 3. Szirtes F. fhdgy Szeged 6 p. 32 mp. (8) e. é. 4. Görög J. prbes. Ecsi 5 p. 15 mp. (7) e. é. 5. Esztergomi P. őrm. Ecsi 5 p. 17 mp. (6) br. é. 6. Mayer L. őrm. Miskolc 5 p. 19 mp. (5) br. é. 7. Rodt K. fhdgy Szombathely 5 p. 22 mp. (4). 8. Császár J. szds Székesfehérvár 4 p. 8 mp. (3). 9. Szabó S. es. Debrecen 4 p. 8 mp. (2). 10. Biró K. fhdgy Miskolc 3 p. 10 mp. (1).

4×20 m. gyorsstaféta (7 csapat). 1. Székesfehérvári kerület tiszti csapata 59.4 mp. (10) 1—1 a. é. 2. Ecsi A) csapata 1 p. 03 mp. (9) 1—1 e. é. 3. Miskolci kerület csapata 1 p. 1.8 mp. (8) 1—1 br. é. 4. Budapesti kerület csapata 1 p. 6 mp. (7) 1—1 br. é. 5. Ecsi D) csapata (6) 1—1 br. é. 6. Ecsi B) csapata (5). 7. Ecsi C) csapata (4).

Az egyéni pontszámok eredménye a következő: *a) a törzstiszti versenyekben:* 1. Okoliesányi Gy. alezr. 19. 2. vitéz Falka Ferenc alezr. 4. b) *a tiszti, altiszti és legénységi versenyekben:* 1. Mieskey K. fhdgy Szeged 25. 2. Esztergomi P. őrm. Ecsi. 21. 3. K. Mayer L. őrm. Miskolc 19. 4. Szirtes F. fhdgy Szeged 17. 5. Jakus L. es. Budapest 17. 6. Bárdió M. fhdgy Székesfehérvár 14. 7. Keresztes A. thts Ecsi. 13. 8. Vizinger Gy. zenész Ecsi. 13. 9. Klemm E. es. Pécs 13. 10. Klepp K. fhdgy Miskolc 11. 11. Cammerle R. szds Budapest 10. 12. Kass L. fhdgy Budapest 10. 13. Bajáki J. es. Budapest 9. 14. Stenta O. fhdgy Székesfehérvár 8. 15. Csűrös Gy. szds Miskolc 8. 16. Görög J. prbes. Ecsi. 7. 17. Czuczay B. prbes. Miskolc 6. 18. Ecsery F. es. Budapest 6. 19. Szabó S. es. Debrecen 6. 20. Koblasza J. szakaszvezető Ecsi. 5. 21. Tóth J. es. Székesfehérvár 5. 22. Nagy J. es. Pécs 5. 23. Horváth K. ftőrm. Ecsi. 4. 24. Magyar L. ftőrm. Miskolc 4. 25. Rodt K. g. fhdgy Szombathely 4.

A törzstiszti verseny 1. és 2. helyezettjei, valamint a főtiszti, altiszti és legénységi egyéni pontozás 1—19. helyezettjei tiszteletdíjat nyertek.

Győzelmi pontok szerinti végeredmény: 1. Egyesített Csendőriskolák (82). 2. Budapesti kerület (56). 3. Miskolci kerület (53). 4. Székesfehérvári kerület (48). 5. Szegedi kerület (42). 6. Pécsi kerület (21). 7. Debreceni kerület (6). 8. Szombathelyi kerület (4).

* A zárjelben levő szám az elért pontok számát jelzi.

—✦—

HIREK

Az Egyesitett Csendőriskolák áthelyezése. A belügyminiszter úr az Egyesitett Csendőriskolákat Budapestről Czeglédre helyezte át. Az iskola december 1-én 7 órakor gyalogmenetben indult el Budapestről Czeglédre. Az iskola elindulásánál jelen volt Szablender Béla tábornok, a csendőrség felügyelője, Perczel Armand ezredes, budapesti városparancsnok, valamint a Budapesten állomásozó csendőrtisztek nagy része, akik az iskolát Budapest határáig kikisérték. A körülbelül háromszáz főnyi csendőriskola december 3-án 12 órakor vonult be Czeglédre, élén a csendőr zenekarral. Az Árpád-térre felvonult iskolát a város nevében dr. Sárkány Gyula polgármester, a hatóságok kiküldötteinek, valamint a város számos előkelőségének kiséretében ünnepélyesen fogadta. Dr. Sárkány polgármester üdvözlő beszédében kifejezést adott a város örömének, hogy a m. kir. kormány Czeglédre éppen a csendőrségnek, annak a testületnek egy alakulatát helyezte, amely Czegléd város polgárságának különös szeretetét és bizalmát élvezi és amelynek országszerte elismert tekintélye biztositékot nyujt arra, hogy a város polgársága és a csendőrség közötti viszony mindig szivélyes és az egyetértés zavartalan lesz.

„Isten hozta Önöket városunkban — fejezte be beszédét dr. Sárkány polgármester — és kérjük, hogy jöjjenek közénk olyan szeretettel amilyen szeretettel és örömmel mi vártuk és fogadjuk Önöket."

Az üdvözlésre vitéz Falka Ferenc alezredes, az Egyesitett Csendőriskolák parancsnoka válaszolt.

„Az iskolák tisztikara és legénysége nevében — mondotta — köszönöm Polgármester úr szives üdvözletét és a városnak azt a szives fogadtatást, amelyben minket részesit. Örömmel tölt el minket, hogy ezen igazán szinmagyar városba helyeztettünk és biztosithatom a mélyen tisztelt Polgármester urat és Czegléd város közönségét, hogy mi is állandóan arra fogunk törekedni, hogy a polgárság és a csendőrség közötti viszony mindig a lehető legszivélyesebb legyen."

Az ünnepséget a Hymnus akkordjai zárták be, mely után a csendőriskola a közönség jelkes éljenzésétől kisérve, zenével laktanyájába vonult.

Dr. Kenyeres Balázs székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémián. A Magyar Tudományos Akadémia dr. Kenyeres Balázst, a nagynevű egyetemi tanárt, a törvényszéki orvostan kiváló tudósát levelező tagjai közé választotta. Dr. Kenyeres Balázs e hó 9-én tartotta székfoglalóját a Tudományos Akadémia 3-ik szakosztályának ülésén: *„A törvényszéki orvostan feladatairól és teljesíthetésük feltételeiről."* A székfoglalóban dr. Kenyeres a törvényszéki orvostannak, mint az orvosi tudomány egyik önálló ágazatának fejlődését, mai jelentőségét és az igazságszolgáltatás szempontjából való különös fontosságát fejtegette és ezen fejtegetését számos, gyakorlati tapasztalataiból meríteti példával igazolta. Különösen hangsulyozta annak hátrányát, hogy a törvényszéki orvosspecialisták képzésére nálunk nem fordítanak oly nagy gondot, mint a külföldi államokban, amelyek ennek a tudományágnak a jelentőségét már régen felismerték és méltányolják. Ennek oka elsősorban az, hogy a fiatal orvosnemzedék majdnem kizárólag gyógyító praxist folytat, mely a törvényszéki orvosi szolgálatnál jobban jövedelmez. Ezt a hátrányt csak úgy lehetne kiküszöbölni, ha az állam a törvényszéki orvosokat úgy honorálná, hogy megélhetésük és ezáltal a törvényszéki orvosi tudományban való gondtalan önképzésük maganpraxis nélkül is biztosítva legyen.

A magas nívójú előadást a szakosztály elnöke, Horváth Géza köszönte meg, meleg szavakkal méltatván a kiváló tudósnak az orvostudomány terén szerzett érdemeit.

Dr. Kenyeres Balázst olvasóinknak nem kell külön bemutatnunk. Nevét a m. kir. csendőrség minden tagja ismeri s mindenki tudja, hogy e nagynevű professzor nagy elfoglaltsága daczára is mily önfeláldozó készséggel és önzetlenséggel fáradozott azon, hogy kimeríthetetlen tudását a csendőrség tagjainak szakkiképzése terén is érlékesítse.

Dr. Kenyeres Balázst a csendőrséghez egy több évtizedes együttműködés emléke fűzi s talán éppen ez az együttműködés tette őt testületünk igaz barátjává.

A kiváló tudóst ért kitüntetéshez igaz, őszinte örömmel és tisztelettel gratulálunk.

„Magyar Közigazgatási és Pénzügyi jog." Dr. Márffy Ede egyetemi tanár ily czimű, kiváló értékű hatalmas munkájának az egész magyar közigazgatási jogot felölelő első kötete a napokban hagyta el a sajtót. Aki a magyar tételes közigazgatási joganyagnak az utóbbi években történt óriási megnövekedését ismeri, az tisztában van azzal, hogy a ma ervényben álló összes közigazgatási jogszabályoknak egységes összefoglalása és részletes jogi magyarázata milyen nehéz feladat elé állította a mű illusztris szerzőjét, viszont, hogy egy ilyen munka milyen nélkülözhetellen segédeszközöt képezi mindenkinek, akinek a közigazgatási jog labirintusában gyakorlatilag kell eligazodnia. Dr. Márffy Ede ezen munkáját elsősorban a főiskolai oktatás céljára szánta ugyan, de az egész tartalmánál, beosztásánál, főleg pedig az egyes közigazgatási kérdések jogforrásainak részletes megjelölésénél fogva gyakorlati használatra is kiválóan alkalmas annál is inkább, mivel a közigazgatási jogra vonatkozó legujabb törvényeket és rendelkezéseket is felöleli s mint ilyen, a mai jogi irodalomban egyedül áll. Dr. Márffy Ede könyve részletesen ismerteti a közigazgatás alapfogalmait, a magyar közigazgatás szervezetét, a közigazgatási biróság működését, illetőségét, hatáskörét, perrendjét, a törvényhatóságokra, községekre, a magyar közszolgálatra, a közigazgatási hatóságok előtti eljárásra, a közigazgatási büntetőkiraszolásra, a belügyi (népjóléti, szociáli-, népjóléti és rendészeti) közigazgatásra, a szellemi élet, a vallásügy, a gazdasági élet, az ipar, kereskedelem, forgalom közigazgatására és végül az igazságügyi, hadügyi és külügyi közigazgatásra vonatkozó jogszabályokat és jogforrásokat. Ezen hézagpótló, sőt mai nélkülözhetellen, kiváló szakmunkát, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, a csendőrség tisztikarának szívos figyelmébe ajánljuk.

Előléptek. *Főtörzsőrmesterré:* Kedar Antal, Deseda Sándor, Palásti Imre budapesti kerületbeli törzsőrmesterek; *törzsőrmesterré:* Molnár Károly, Varga György, Kelemen Károly, Kőpataky András, Tolói Ferenc budapesti, Király Árpád, Palhegyi Mihály és Tanko Árpád szombathelyi kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: Fejér Károly szombathelyi kerületbeli főhadnagy Csiko Margit; Etelka őrhalgyggyel Kisgyörgy, S. n. Dénes miskolci kerületbeli 2. oszt. gazd. tiszthelyettes Pataky Etelka Julia Emíliával Egerben; Bogár Dénes szegedi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Lenesár Katalinnal Sontogyszentiklóson, Árgius Antal Aurél szegedi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Ertner Mária Magdolnával Gyulán; Zadravecz Pál szombathelyi kerületbeli főtörzsőrmester Pendli Magdolnával Pinkamindszenten; Baranyai V. József szombathelyi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Martos Honával Nagyrákoson; Józsa István szombathelyi kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Orbán Borbálával Zalakoppányban; Szkok István szombathelyi kerületbeli vizsgázott főtörzsőrmester Balássy Mariával Diszeln.

Elhaltak. Erős Péter budapesti kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Budapesten és Horváth József VI. szombathelyi kerületbeli csendőr Hosszúperesztegen.

Kérelmek. Áthelyezésüket kérelmezni óhajtanák: Szabó József erdi (Fejér m.) őrsbeli csendőr bármelyik kerületbeli lovas vagy vegyes őrsre; Oláh András iznényi (Tolna m.) őrsbeli csendőr Észak-Somogy vármegyébe; K. Somogyi Gábor etyeki (Fejér m.) őrsbeli csendőr Veszprém vármegyébe; Erdő Endre mezőesátói őrsbeli lovas csendőr a debreceni kerülethez; Gotthard János kajdacsi (Tolna m.) őrsbeli csendőr Baranya vármegyébe és végül Tamás István gyöngyösi őrsbeli csendőr Tolna- vagy Fejér vármegyébe. Felkérik azon bajtársaikat, akik kölcsönös áthelyezésüket kérelmezni hajlandók volnának, hogy czimüket velük közöljék.

Varga Károly budapesti kerületbeli próbacsendőr, kinek önhibájan kivül le kellett szerelnie, ez utón kíván elbucsúzni bajtársaitól, akikkel az esztergomi próbacsendőr tanfolyamot együtt végezte.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Ház. A Közalkalmazottak Segély- és Kölcsön-Egyletében ez idő szerint csakis rangosztályba sorolt havidíjasok (tisztek és hasonrangnak) részesülhetnek kölcsönben, de a tárgyalások folynak abban az irányban, hogy a kölcsönakcióba a rangosztályba nem sorolt havidíjasok is bevonassanak.

P. A. I. oszt. g. ths. A szülő nőket a budapesti szülészeti klinikán csak közvetlenül a szülés előtt veszik fel és a szülés alatt, valamint a szülés után is, de legfeljebb 14 napig teljesen díjmentesen kezelik és élelmezik. Ha a felvétell fizetéses helyre óhajtja, akkor az ápolási és élelmezési díj közös kórteremben naponta 37.000 korona, külön szobában 50—100.000 korona. Ha nőjét a nekünk megirt körülményekre való tekintettel honvéd- vagy csendőrorvos kifejezetten a szülészeti klinikára utalja, akkor a felmerült költségeket a kincstár utólag megtéríti. Öntől pedig az ápolás tartamára egy fél élelmezési adagváltságot levonnak.

1000. Artner Dezső huszárezredes ur czime: Budapest, IV., Veres Pálné-utca 14. szám.

Körtvélyes. Titánt fognunk nézni és a következő számban a választ meg fogjuk adni.

Em'ék. 1. Addig, amig tényleges szolgálatban áll, illetményeiből a biróság semmit le nem illíthat, ha nyugalomnyba lesz helyezve, akkor nyugdija az 1908. évi XLI. t.-c.-ben megháttozott korlátozásokkal lefoglalható. 2. Ha őt honvéd- vagy csendőrorvos utalta polgári kórházba, vagy ha be tudja igazolni, hogy a kórházbaszállítás olyan sürgős volt, hogy halasztani nem lehetett, akkor a felmerült kórházi ápolási költségeket a kincstár megtéríti, Öntől pedig az ápolás tartamára egy fél élelmezési adagváltságot levonnak, de csak úgy, ha a gyermek közkórházban van. Az engedélyezési a hadügyminiszter ártól (VI b. osztály) kell kérelmezni.

T. G. 1885. A bukaresti magyar királyi követség Strada Botosanu 4. szám alatt, a m. kir. követség ügyvédkirendeltsége pedig Kolozsvárt, Monostori-út 3. szám alatt van. A Monostori-utat a románok Strada Motilor-nak nevik.

P. I. csendőr. Násálási kegyelmet nem adhat be addig, amig a hatedik tényleges szolgálati évét be nem töltötte, akkor is csak elnézzük és az engedélyt csak akkor kapja meg, ha a sor Önre kerül. Az, hogy annyi gőzig keleti, Ön pedig erőfeszítés, egyáltalában semmiféle akadályt nem képez.

Dömsöd. Ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, kötelezettje 1925. október 31-én jár le.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd u. 8.
(Telefon: 5-67, 5-68.)
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.